

ŠTÁTNY OKRESNÝ ARCHÍV V TOPOĽČANOCH

Miestny národný výbor v Cimennej

1950 – 1976

Oľga Kvasnicová, Peter Jurkovič

Obsah

Úvod	2
Dejiny pôvodcu fondu	2
Dejiny fondov a ich archívna charakteristika	5
Rozbor obsahu fondov	7
Inventár	8
I. Knihy	9
A. Úradné.....	9
1. Zápisnice pléna	9
2. Zápisnice rady	9
II. Spisový materiál	10
A. Spisy	10
III. Účtovný materiál	11

Úvod

Dejiny pôvodcu fondu

Národné výbory predstavujú už historickú etapu vývoja štátnej správy. Ich vznik súvisí bezprostredne s národnooslobodzovacím hnutím v priebehu 2. svetovej vojny. Prvé revolučné národné výbory vznikli na oslobodenom území ešte v priebehu vojny. Ich úloha spočívala hlavne v očistení verejného života od kolaborantov, organizovali hospodársky život vo svojich obvodoch a pomoc povstaniu.

Nová etapa vo vývoji národných výborov nastáva po skončení vojny. Nariadením Predsedníctva SNR č. 26/1945 zo 7. apríla 1945 boli zrušené dovtedajšie orgány verejnej správy – obecné zastupiteľstvá a rady, obecní a obvodní notári a ich kompetencia prešla na miestne národné výbory. Národné výbory boli povýšené na miestne orgány štátnej moci a správy.

Významným medzníkom vo vývoji národných výborov bol 1. zjazd národných výborov v júni 1948 v Kroměříži. Program prijatý na tomto zjazde požadoval najmä výrazné rozšírenie okruhu záležitostí, ktoré boli v kompetencii národných výborov.

Ďalšie podstatné zmeny v činnosti MNV sa uskutočnili ústavným zákonom č. 12/1954 Zb. o národných výboroch a zákonom č. 13/1954 Zb. a 14/1954 Zb. o národných výboroch a o voľbách do národných výborov, t. j. plenárneho zasadnutia a rady.

Celé obdobie rokov 1948 – 1960 znamenalo upevňovanie politického postavenia národných výborov.

Prijatie Ústavy ČSSR v roku 1960 predstavovalo ďalší vývojový stupeň v rozvoji národných výborov. Koncepcia národných výborov podľa právnej úpravy z roku 1960 spočívala v tom, že ťažisko práce národných výborov bolo zverené kolektívnym orgánom. Zvýraznila sa jednota výkonu štátnej moci a správy a dôslednejšie sa upúšťalo od kvalitatívnej rozdielnosti medzi zastupiteľskými zbormi, ako orgánmi štátnej moci a ich výkonnými orgánmi, ako orgánmi štátnej správy. Z orgánov, v ktorých pred novou úpravou bolo ťažisko vo výkone štátnej správy, sa stal pomocný aparát kolektívnych orgánov. Komisie sa stali iniciatívnymi, výkonnými a kontrolnými orgánmi národných výborov, vybavenými rozhodovacou právomocou na riadenie úsekov, pre ktoré boli stanovené. Z orgánov, v ktorých pred novou úpravou bolo ťažisko vo výkone štátnej správy, sa stal pomocný aparát kolektívnych orgánov.

Významnou zmenou bola i prestavba územnej organizácie štátu podľa zákona č. 36/1960 Zb. Nebola však primerane vytvorená del'ba pôsobnosti medzi jednotlivými stupňami národných výborov, nediferencovalo sa postavenie medzi MNV a MsNV, nevytvorili sa dostatočné záruky správneho a zákonného rozhodovania v individuálnych veciach občanov a organizácií.

Tieto nedostatky sa snažil riešiť zákon č. 69/1967 Zb. o národných výboroch. Podľa neho sa spresnila v štruktúre národných výborov deľba práce medzi jednotlivými orgánmi národných výborov. Ústavným zákonom č. 143/1968 Zb. o československej federácii sa postavenia národných výborov upravilo tak, že sa stali republikovými orgánmi a ich riadenie a usmerňovanie sa zverilo ústredným republikovým orgánom – vládam a národným radám. Po federatívnom štátoprávnom usporiadaní štátu došlo v SSR k zmene v organizácii národných výborov a zák. SNR č. 72/1969 Zb. sa, na rozdiel od ČSR, zriadila dvojstupňová sústava národných výborov (MNV a ONV). Táto dvojstupňová sústava bol zrušená a k 1. 1. 1971 boli znovuzriadené krajské národné výbory.

Ďalšou a pre činnosť národných výborov, k fondom ktorých sú spracované inventáre, aj poslednou právnou normou, ktorá regulovala ich činnosť bol zákon č. 27/1972 Zb. Tento zákon je úplným znením Zákona o národných výboroch č. 69/1967 Zb. ako vyplýval s platnosťou pre SSR zo zmien a doplnení vykonaných zákonom SNR z 28. decembra 1968 č. 207 Zb., zákonom SNR z 27. 6. 1969 č. 72 Zb., zákonom SNR z 3. 12. 1970 č. 115 Zb., zákonom SNR z 28. 12. 1970 č. 130 Zb., zákonom SNR z 28. 12. 1970 č. 131 Zb., zákonom SNR č. 121/1971 Zb., zákonom SNR č. 159/1971 Zb.

Zákon charakterizuje národné výbory ako orgány socialistickej štátnej moci a správy v krajoch, okresoch a obciach, teda zachováva trojstupňovú organizáciu národných výborov. Národné výbory ako zastupiteľské zbory organizovali plánovitý rozvoj hospodárskej, kultúrnej, zdravotnej a sociálnej výstavby na svojom území. Ako štátne orgány samosprávneho charakteru majú všetku svoju činnosť vyvíjať v spojení s občanmi, za ich aktívnej účasti a pod ich stálou kontrolou.

Do pôsobnosti miestnych národných výborov prislúchala organizácia výstavby obce, rozvoj kultúrneho a spoločenského života, správa materskej a základnej deväťročnej školy, jasli, školskej jedálne, miestnej ľudovej knižnice. Ďalej MNV spravovali miestne komunikácie, miestne osvetlenie, schvaľovali rozmiestnenie predajní, čas predaja a vykonávali štátnu správu na vymedzených úsekoch (evidencia obyvateľstva, vedenie matrík, požiarne ochrana, výstavba, hospodárenie s bytmi, ochrana rastlinnej a živočíšnej výroby).

O základných otázkach hospodárskej, kultúrnej, zdravotnej a sociálnej výstavby na svojom území sa národný výbor uznášal na plenárnom zasadnutí. Plenárnemu zasadnutiu boli za svoju činnosť zodpovedné všetky orgány národného výboru.

Na prvom mieste to bola rada národného výboru, ktorá pôsobila ako výkonný orgán so všeobecnou pôsobnosťou, Organizovala a zjednocovala plnenie úloh národného výboru na všetkých úsekoch. Podľa počtu obyvateľov upravoval zákon aj počet členov rady, najmenej mohlo byť päť členov a najviac mohla mať rada pätnásť členov. Radu tvoril predseda, podpredseda, tajomník a ďalší členovia, volení národným výborom z poslancov na celé volebné obdobie. Pre jednotlivé úseky svojej práce zriaďoval národný výbor komisie. Komisie pôsobili ako iniciatívne, kontrolné a výkonné orgány na svojich úsekoch.

Členov komisií volil národný z poslancov a ďalších členov, pričom väčšina členov komisie museli byť poslanci.

Odbory miestne národné výbory nezriaďovali. Vo veľkých obciach zákon pripúšťal zriadenie jedného alebo viacerých odborov.

V obciach, kde to rozľahlosť územia a zvláštne podmienky hospodárskeho a kultúrneho rozvoja vyžadovali sa zriaďovali občianske výbory. Ich členov volili občania na verejných zhromaždeniach na dobu päť rokov. Pokiaľ nešlo o rozhodnutie vo veciach štátnej správy mohol národný výbor poveriť občiansky výbor plnením niektorých svojich úloh.

Formou združeného inventára predkladáme bádateľom sprístupnené fondy 72 národných výborov, ktoré vyvíjali svoju činnosť na území bývalých okresov Bánovce nad Bebravou, Partizánske a Topoľčany, od roku 1960 v zlúčenom okrese Topoľčany, a ktoré ukončili svoju činnosť do roku 1976. Sprístupňovacie práce na týchto fondoch sa uskutočnili v rokoch 1983 – 1986, teda v čase živej činnosti ostatných MNV a tieto fondy boli uzavreté.

K prvým väčším zmenám v štruktúre národných výborov došlo v roku 1960. Na základe zákona č. 36/1960 Zb. o územnej reorganizácii štátu zanikli okresy Bánovce nad Bebravou a Partizánske a vznikol veľký okres Topoľčany. V združenom inventári sú spracované fondy tých MNV, ktoré po reorganizácii územného členenia ČSR patrili do okresu Topoľčany. Fondy MNV, ktoré predtým patrili do okresov Bánovce nad Bebravou a Partizánske a po roku 1960 prešli do okresov Trenčín a Prievidza boli delimitované do príslušných štátnych okresných archívov.

Dňa 5. mája 1960 sa plénum bývalého ONV v Bánovciach nad Bebravou rozhodlo schváliť uznesenie rady ONV v Bánovciach nad Bebravou č. 104 a č. 130, ktorými bol predložený návrh na zlúčenie obcí Dolné Ozorovce s mestom Bánovce nad Bebravou, Malé Hoste s obcou Podlužany, spojenie obcí Žitná a Radiša, Otrhánok s Haláčovcami, Malých a Veľkých Ostratíc pod spoločný názov Ostratice, obec Livina sa pripojila k obci Nadlice. Po týchto zmenách mal okres Topoľčany 139 obcí.

K ďalším územným zmenám v okrese došlo na základe uznesenia pléna ONV v Topoľčanoch č. 30/1964, ktorým schválilo zlúčenie obcí Dolné Chlebany a Krušovce /Krušovce/, Dežerice a Vlčkovce /Dežerice/ a Klíž, Klížske Hradište a Ješkova Ves do jednej obce s názvom Veľký Klíž. Zlúčenie bolo uskutočnené k 1. júlu 1964.

K 1. januáru 1967 schválilo plénum ZsKNV uznesením č. 11 zlúčenie obce Malé Dvorany s obcou Bojná a uznesením č. 441/1967 sa ku dňu 1. januára 1968 zlúčila obec Látkovce do jednej politickej obce s obcou Uhrovec.

Dňa 28. novembra 1967 schválilo plenárne zasadnutie ONV v Topoľčanoch uznesením č. 20/1967 zlúčenie obcí: Malé Bedzany s Topoľčanmi, Malé Uherce s mestom Partizánske, Biskupice s Bánovcami nad Bebravou. Do obce Šišov boli zlúčené Libichava a Chudá lehota, Malé Hoste s Pochabanmi, Dolné a Horné Držkovce vytvorili jednu obce Držkovce a Ludanice a Mýtna Nová Ves obec Ludanice. Tieto zmeny sa mali uskutočniť dňom volieb do národných výborov v roku 1968. Keďže sa vzhľadom na politickú situáciu tieto voľby nekonali, došlo k zlúčeniu obcí až po voľbách v roku 1971.

V roku 1970 bol prijatý nový zákon SNR č. 130/1970 Zb. SSR. V súlade s príslušnými ustanoveniami tohto zákona bolo pôvodné uznesenie doplnené, že do mesta Topoľčany boli zlúčené obce Malé a Veľké Bedzany a mesto Bánovce nad Bebravou s obcami Malé Chlievany, Horné Ozorovce a Biskupice.

Zároveň boli vytvorené spoločné národné výbory pre obce Čierna Lehota – Šípkov – sídlo v Čiernej Lehote, Zlatníky – Cimenná so sídlom v Zlatníkoch a Partizánske – Návojevce so sídlom v Partizánskom.

Posledné zlučovanie obcí sa uskutočnilo v zmysle uznesenia pléna ONV v Topoľčanoch č. 19 z roku 1975 a r. 1976. Podľa týchto uznesení boli zlúčené obce: Veľké Bielice, Malé Bielice, Návojevce a Brodzany, ktoré sa stali miestnymi časťami Partizánskeho, obce Janova Ves a Turčianky do Klátovej Novej Vsi, Dolné Držkovce, Horné Držkovce a Čuklasovce s názvom Veľké Držkovce, Nitrianska Streda s Čeladincami, Rajčany s Hornými Chlebanmi, Nedanovce s Krásnom, Ludanice s Dvoranmi nad Nitrou a Mýtnou Novou Vsou, Malé Hoste s Pochabanmi, Kšinná so Závadou pod Čiernym Vrchom, Šišov s Chudou Lehotou, Nadlice s Livinskými Opatovcami, Norovce so Solčiankami, Šalgovce s Ardanovcami a Svrbicami, Radošina so Bzincami a Orešanmi, Rybany s Borčanmi. Zlúčenie obcí sa realizovalo dňom volieb do zastupiteľských zborov v roku 1976. K tomuto dňu boli zlúčené podľa uznesenia pléna č. 20/1976 z 26. marca 1976 ešte obce Krušovce, Tovarníky, Nemčice, Práznovce, Chrabrany, Kuzmice – do Topoľčian. Horné Obdokovce a Obsolovce do Horných Obdokoviec, Veľké Ripňany a Behynce do Veľkých Ripňan, Prašice a Tvrdomestice do Prašíc, Malé Ripňany a Biskupová do Malých Ripňan, Slatina nad Bebravou a Slatinka nad Bebravou, Horné Obdokovce a Čermany do Horných Obdokoviec.

Dejiny fondov a ich archívna charakteristika

Fondy miestnych národných miestnych národných výborov boli preberané do Štátneho okresného archívu v Topoľčanoch v dvoch etapách.

V rokoch 1967 – 1968 boli prevzaté dokumenty zo všetkých zanikajúcich MNV, zväčša až do dátumu ich zániku. V niektorých prípadoch písomnosti, ktorým ešte neuplynuli skartačné lehoty, prevzali zlúčené MNV. Do štátneho okresného archívu boli potom odovzdané v roku 1972.

Písomnosti boli preberané v riadnom skartačnom konaní. Stav a obsah preberaných písomností plne odrážal úroveň starostlivosti o ne na jednotlivých MNV. V niektorých prípadoch boli prevzaté aj celkom neskartované registratúry, niektoré zas niesli stopy predchádzajúcich čiernych skartácií. Dodržiavanie zásad spisových poriadkov, ktoré pre národné výbory platili v rokoch 1950 – 1976 sa pri spracovávaní nepotvrdilo. Výlučne sa uplatňoval chronologicko-numerický spôsob ukladania písomností. Veľkým nedostatkom, ktorý komplikoval usporiadanie fondov však bola skutočnosť, že pokiaľ bežná korešpondencia, ktorá zväčša neobsahovala dokumenty historickej hodnoty, bola riadne evidovaná v podaciích denníkov, tak dokumenty charakteru „A“ zostávali neprotokolované a ukladali sa zvlášť.

Takéto vecné skupiny sa vytvárali napr. zo všetkých typov štatistických výkazov /súpisy zvierat, bytov, výkazy o kultúrnovychovnej činnosti a pod./

Pri spracovaní fondov sme rešpektovali metodický pokyn Archívnej správy MV SSR č. SAS – 146/10-1982.

Všetky fondy sme usporiadali podľa schémy:

I. úradné knihy

A. Zápisnice

1. Zápisnice pléna
2. Zápisnice rady
3. Zápisnice komisií

B. Evidencie

II. Spisový materiál

1. Podacie denníky
2. Indexy
3. Spisy

III. Účtovný materiál

IV. Ostatný materiál

Spisový materiál sme usporiadali chronologicky. V prípade, že sa zachovali pôvodne protokolované spisy, ponechali sme signatúry bez zmeny. Ak sa v príslušnom ročníku spisov zachovali len spisy, ktoré neboli evidované, spisy sme dodatočne očíslovali. Pri tvorbe inventárnych jednotiek sme postupovali tiež v zmysle citovaných pokynov.

Inventárnu jednotku pri úradných knihách tvorí jedna kniha. Keďže v prípade väčšiny fondov sú do tejto kategórie zaradené zápisnice pléna, rád a komisií MNV, ktoré neboli viazané, predstavuje inventárnu jednotku jeden ročník zápisníc pléna, respektíve rady. Pri komisiách sme postupovali rovnako, len tam, kde sa z jednotlivých ročníkov zachovalo len niekoľko zápisníc, sme určili za inventárnu jednotku všetky zachované zápisnice príslušnej komisie. Pri spisoch je inventárnou jednotkou jeden ročník spisov. V účtovnom materiály je to súbor písomností za jedno účtovné obdobie (1 rok). Tam, kde to pôvodné usporiadanie vyžadovalo a súčasne sa nám zdalo aj pre bádateľa výhodné, sme účtovný materiál rozdelili na skupinu účtovných kníh a účtovných spisov.

Pôvodné registratúrne pomôcky sme vo fondoch zachovali, aj keď vzhľadom na to, že spisy v nich protokolované boli zväčša skartované, nie je možné rátať s ich využitím ako pôvodnej pomôcky. Ich zachovanie je dôležité skôr z hľadiska správneho využitia, pretože sú v nich obsiahnuté údaje, ktoré môžu poslúžiť ako podklad pre správnu informáciu.

Rozbor obsahu fondov

Z obsahovej stránky sú vo fondoch MNV dôležité hlavne zápisnice plén a rád. V nich sa odráža celá činnosť národného výboru a problematika života jednotlivých obcí. Napriek tomu, že zvlášť v období po roku 1968 začali byť zápisy zo zasadnutí týchto orgánov pomerne formálne, málo obsažné, skôr prifarbujuce realitu ako jej zrkadlom, zostávajú tieto dokumenty jedným z najcennejších prameňov ku štúdiu regionálnej histórie.

Rovnako aj zachované spisy možno využiť pri bádani v tejto oblasti. zachovali sme spisy týkajúce sa hospodárskeho a kultúrneho života obce, štatistické výkazy týkajúce sa rôznych oblastí – bytového hospodárstva, súpisy stromov, hospodárskych zvierat, výkazy o kultúrnovýchovnej činnosti atď.

Do skupiny „Ostatný materiál“ sme zaradili väčšinou dokumenty, ktoré vznikli z činnosti prevádzkarní MNV, hlavne záležitosti personálnej a mzdovej agendy, účtovné písomnosti, ktorých využitie je dôležité viac zo správneho hľadiska.

Inventáre k fondom MNV zaniknutým do roku 1976 v rokoch 1983 – 1984 vypracovali pracovníci ŠOKA Oľga Kvasnicová a Peter Jurkovič. Oľga Kvasnicová vypracovala inventáre k fondom MNV: Biskupice, Behynce, Brodzany, Dubnička, Horné Držkovce, Čermany, Dolné Ozorovce, Dolné Chlebany, Klíž, Krásno a napísala úvod k Inventáru. Ostatné fondy spracoval Peter Jurkovič.

K dokončeniu pomôcky došlo až v roku 1994, kedy Jana Lučanská vypracovala k inventáru registre. Čistopis inventára vyhotovila Jana Lučanská v roku 1994.

Inventár

I. Knihy

A. Úradné

1. Zápisnice pléna

Inv. č.	Časový rozsah	Sign.	Č. spisu	Č. škat.
	1 1954 Zápisnice pléna 1 – 5			
2	1957 Zápisnice pléna 1			
3	1958 Zápisnice pléna 1 – 2			
4	1959 Zápisnice pléna 1			
5	1960 Zápisnice pléna 1			
6	1961 Zápisnice pléna 1			
7	1964 Zápisnice pléna 1			

2. Zápisnice rady

8	1951 Zápisnice rady 1 – 2
9	1954 Zápisnice rady 1
10	1957 Zápisnice rady 1

11	1958
Zápisnice rady
1 – 2
12	1959
Zápisnice rady
1 – 2
13	1960
Zápisnice rady
1
14	1963
Zápisnice rady
1
15	1965
Zápisnice rady
1
16	1966
Zápisnice rady
1

II. Spisový materiál

A. Spisy

17	1950
Závěrečné účty za roky 1944 – 1950.	1 – 7	1
18	1957
Správa o vyhodnotení volebného programu.	1	1
19	1958
Zápisnica o prevedení úradného výkupu Jána Veselého a Jozefa Margoliena, Kataríny Klajnerovej a Antona Šarinu; zápisnica z výberu staveniska pre JRD Cimenná; zápisnica z prejednávania akcie "Zabezpečenie pomoci lesom"; zápisnica z odovzdávania lesa Krajskej správe; previerka bytového fondu; domová daň za rok 1958.	1 – 8	1
20	1960
Záznamy z prejednávania otvorenia predajne; zápisnice z technickej prehliadky elektrického zariadenia obce; záznam z riešenia umiestnenia predajne JEDNOTY; rozbor hospodárenia MNV.	1 – 4	1
21	1963
Záznam z previerky súpisu hospodárskych zvierat k 1. 1. 1963.	1	1
22	1965
Zoznam výrubov domovej dane za r. 1965 – 1968.	1	1

23	1967	213 – 290	1
	Prehľad o miestnych komunikáciách; žiadosť o odovzdanie komunikácií do fondu štátnych ciest.		
24	1969	1 – 2	1
	Rozpočet na rok 1969; záznam z previerky práce a činnosti MNV.		
25	1970	26 – 369	1
	Rozpočet na rok 1970; finančné usporiadanie hospodárenia MNV za rok 1969.		
26	1971	1 – 3	1
	Rozpočet na rok 1971; zoznam výrubov domovej dane; predpisný zoznam poľnohospodárskej dane za rok 1971.		
27	1972	10 – 345	1
	Rozpočet za rok 1972; zoznam výrubu domovej dane.		
28	1973	1 – 3	1
	Návrh finančného usporiadania za rok 1972; zápis osôb činných v poľnohospodárstve k 1. 2. 1973; zoznam poľnohospodárskej dane za rok 1973.		
29	1974	1 – 2	1
	Predpisný zoznam poľnohospodárskej dane za rok 1974; zoznam výrubov domovej dane za rok 1974.		
30	1975	1 – 2	1
	Predpisný zoznam poľnohospodárskej dane za rok 1975; zoznam výrubu domovej dane k 1. 1. 1975.		

III. Účtovný materiál

31	1950	
	a/ Rozpočet	
	b/ Kniha príjmov	
	c/ Kniha výdavkov	
32	1951	
	a/ Peňažný denník	
	b/ Hlavná kniha rozpočtových účinov	
	c/ Hlavná kniha priebežných účinov	
33	1952	
	a/ Rozpočet	
	b/ Peňažný denník	
	c/ Hlavná kniha rozpočtových účinov	
	d/ Hlavná kniha priebežných účinov	

- 34 1953
a/ Rozpočet
b/ Peňažný denník
c/ Hlavná kniha
- 35 1954
a/ Rozpočet
b/ Peňažný denník
c/ Kniha príjmov
d/ Kniha výdavkov
- 36 1955
a/ Rozpočet
b/ Peňažný denník
c/ Kniha príjmov
d/ Kniha výdavkov
- 37 1956
a/ Peňažný denník
b/ Kniha príjmov
c/ Kniha výdavkov
- 38 1957
a/ Rozpočet
b/ Peňažný denník
c/ Kniha príjmov
d/ Kniha výdavkov
- 39 1958
a/ Peňažný denník
b/ Kniha príjmov
c/ Kniha výdavkov
- 40 1959
a/ Rozpočet
b/ Peňažný denník
c/ Kniha príjmov
d/ Kniha výdavkov
- 41 1972
a/ Peňažný denník
b/ Kniha príjmov
c/ Kniha výdavkov
- 42 1973
a/ Peňažný denník
- 43 1974
a/ Peňažný denník
b/ Kniha príjmov

c/ Kniha výdavkov

44

1975

a/ Peňažný denník